

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Nieminen, S. & Isosuo, T. (2020) Alumnitoiminta ja työelämäkohtaamiset luovat uraivalluksia. Teoksessa Isosuo, T., Joensuu, M., Klemola, J., Lignell, I. & Paavola, K. (toim.) Tukea urapolulle. Humanistinen ammattikorkeakoulun julkaisuja, 116, s. 93 - 97.

URL: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202102033610>

Alumnitoiminta ja työelämäkohtaamiset luovat uraovalluksia

Sanna Nieminen

Humanistinen
ammattikorkeakoulu

Tuula Isosuo

Tampereen
ammattikorkeakoulu

asiasanat: *alumni, verkostoituminen, uraohjaus, työelämäyhteistyö*

Alumnitoiminta on korkeakoulun järjestämää kehittämistoimintaa valmistuneille työelämän ammattilaisille. Alumnitoiminta lisättiin korkeakoulujen tulostilastuksiin laadullisen työllistymisen kuvaajana vuoden 2019 alusta alkaen. Tämän myötä alumnitoimintaan on korkeakouluissa kiinnitetty entistä enemmän huomiota ja kehitetty yhteistä toimintaa. Korkeakoulujen uraseuranta -sivustolle kootut seurannat (AMKista uralle – uraseurantatiedot käyttöön 2020) ovat auttaneet korkeakouluja ymmärtämään alumnien työelämäyhteyksien tärkeyden. Kun tähän lisätään laajeneva tarve opiskelijoiden urasuunnitteluun sekä mahdolliset opiskelijoiden tukitarpeet, alkaa alumnitoiminnan kokonaisuudesta hahmottua uusia lähestymiskulmia. Kaikissa korkeakouluissa on jonkin muotoista alumnitoimintaa. Usein se kytkeytyy termien mentorointi, uraohjaus tai työelämätoiminta taakse. Alumnitoiminnassa on tärkeää huomioida myös tukea tarvitsevien ja vastavalmistuneiden opiskelijoiden tarpeet.

Trialoginen oppiminen alumnitoiminnassa

Trialogisella oppimisella tarkoitetaan yhteisöllistä oppimista, joka toteutetaan yhteisesti jaettavien ja muokattavien kehittämisprosessien ympärille. Tällaisia voivat olla konkreettiset mallit tai suunnitelmat mutta myös kokonaiset toimintakäytännöt. (Paavola 2012, 115-116.) Myös korkeakoulun alumnitoiminnan rakenteita ja kehittämistä voi lähestyä trialogisen oppimisen näkökulmasta. Tällöin uuden luomisen tavoitteena on yksilöoppimisen ja vuorovaikutuksen lisäksi konkreettiset tuotokset. Näitä voivat olla alumnitilaisuudet, yhteiset julkaisut tai yhteinen pedagoginen kehittäminen.

Trialogisuutta ymmärtääkseen on pohdittava ensin monologisen ja dialogisen oppimisen ilmenemistä alumnitoiminnassa. Monologisuus on tiedonsiirtoa, vaikkapa kertomista yksikanavaisesti (Paavola 2012, 115-120).

Sitä tullaan aina tarvitsemaan, mutta sen rinnalle on laajentunut videotallenteiden ja vlogien maailma, joka nopeitempouduksellaan haastaa monologisen tiedonsiirtämisen hitautta. Alumnitoiminnassa on tilanteita, jolloin tietoa siirretään jakamalla, kertomalla ja kuvaamalla. Yksikanavaisuuden haaste, myös alumniviestinnässä, on sen tavoitavuus. Jos alumnitoiminnan viesti lähetetään 'monologisesti', voidaan vain toivoa, että viesti tai edes osa siitä menee perille. Monologisessa oppimisessa korostuu helposti korkeakoulun 'parempi tietäminen' suhteessa alumnien kokemukselliseen tietoon. Tätä tulisi välttää ja miettiä mitä ovat alumnitoiminnan "sisäänheittotuotteet". Kokemuksesta tiedämme, että yhteisen pajan toteuttaminen vetää enemmän toimijoita puoleensa kuin yksisuuntainen luento.

Dialogisuus puolestaan on kahden välistä keskustelua, jossa puhuminen ja kuunteleminen erotetaan toisistaan. Dialogisessa oppimisessa luodaan yhteistä ymmärrystä alumnitoiminnasta. (Paavola 2012, 115-120.) Dialogisuus alumnitoiminnassa tarkoittaa toisen mielipiteen kunnioittamista, esimerkiksi eri koulutusaloilta valmistuneiden erilaista tapaa lähestyä aihetta. Dialogi voi siis olla myös keskenään eriävien näkökulmien tarkistamista. Dialogi ei ole yksioikoista samanmielisyyttä vaan tarjoaa mahdollisuuden löytää yhteisiä näkökulmia eriävistä asioista. Samassa korkeakoulussa koulutusalojen alumnien välinen dialogi voi olla jopa rikkaampaa kuin oman koulutusalan sisällä käytävä vuoropuhelu. Molempia kuitenkin tarvitaan.

Alumnipedagogiikan sisäänheittotuotteet

Dialogisuus voisikin olla tulevaisuudessa alumnitoiminnan sisäänheittotuote. Korkeakoulun alumnitoimintaan sitoutuvat alumnit haluavat olla vuoropuhelussa toistensa kanssa, tavata opiskelijoita ja myös mentoroida heitä työelämätaidoissa. Tämän myötä opiskelijat, jotka urasuunnittelun osana tutustuvat erilaisissa dialogisissa kohtaamisissa alumneihin, oppivat luontevan tavan verkostoitua mutta myös kiinnittyvät korkeakoulun alumnitoimintaan.

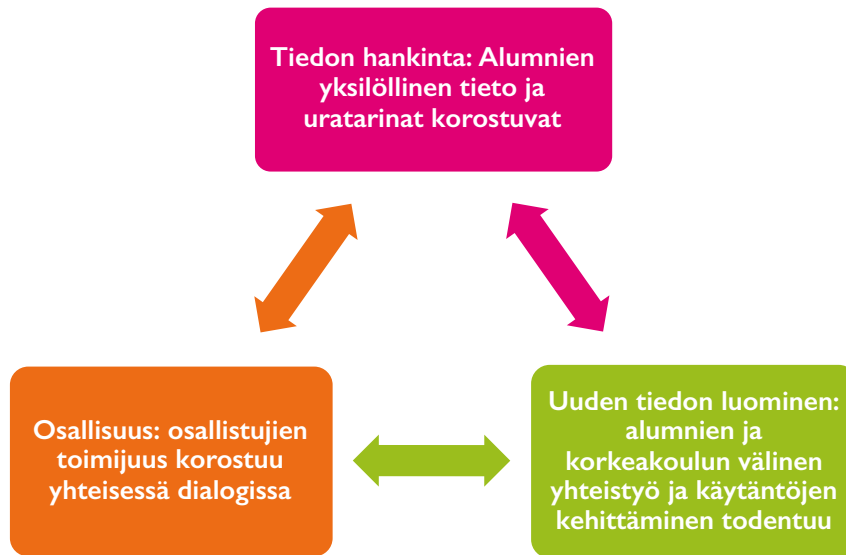
Dialogi katkeaa, jos vasta valmistumisen jälkeen kysytään kiinnostuksesta alumnitoimintaan.

Triologisuuksi voikin kutsua oivaltamisen tieteenä (Niemi 2020). Perusluonteeltaan se on uuden tiedon tuottamista monologisen ja dialogisen oppimisen rinnalla. Alumnitoiminnassa triologisen ajattelun avulla liitetään yhteen elementtejä niin tiedosta kuin käytännöstäkin. Erilaiset työelämäprojektit, joissa korkeakoulu, alumnit ja opiskelijat kohtaavat ovat triologista oppimista parhaimmillaan. Triologista oppimista alumnitoiminnassa voi olla yhteisen käsittekartan tai mindmapin tekeminen. Yhdessä oivaltaminen onkin toinen alumnitoiminnan sisäänheittotuote.

Kolmanneksi alumnitoiminnan sisäänheittotuotteeksi voidaan nimetä rakenteet. Aika monessa organisaatiossa alumnitoiminta on vain muutamien ihmisten tehtäväkuvaan kirjattuna. Samaan aikaan valtaosassa korkeakouluja yhteyksiä alumneihin ylläpidetään monin tavoin ja alumnit ovat osa korkeakouluopetuksen arkea. Valitettavasti sirpaloitua tietoa ei koskaan kanavoitu korkeakoulun alumnitoiminnan kehittämisen hyödyksi. Hyvät käytännöt hukataan ja pyörä keksitään vuosittain uudelleen.

Humakissa on vuosina 2018-2020 kehitetty rakennetta, joka varmistaa alumnitiedonkeruun ja tiedotuksen ammattikorkeakoulun sisällä. Selkeät rakenteet ja niistä viestiminen on myös Humakin alumneille tärkeää. Keväällä 2020 perustettiin alumnikehittäjäverkosto suunnittelemaan yhdessä Humakin yhdyshenkilöiden kanssa alumnitoimintaa. Vapaaehtoisia alumneja ilmoittautui mukaan heti 30 henkilöä kaikilta koulutusaloilta. Kehittäjäverkkoston tehtävänä on tehdä alumnien näkökulma näkyväksi ammattikorkeakoulussa ja tukea kaikkien osallisten toimijuutta. Ryhmän suunnittelema toiminta on suunnattu kaikille Humakin alumneille ja myös opiskelijoille on oma roolinsa siinä. (Humak 2020.)

Työelämän kehittäminen alumnien toimijuutta vahvistamalla on tärkeää. Jokainen oppilaitoksen alumni on tärkeä työelämän lähettiläs, jonka viestejä tulee kuulla her-

Kuva 1. Trialoginen oppiminen alumnitoiminnassa.

källä korvalla. Loppujen lopuksi ammattikorkeakoulusta valmistuu ammatillaisia työelämään. Tämä vuoropuhelu luo monitoimijaisen vuoropuhelun pohjan ammattikorkeakoulun, opiskelijoiden ja alumnien välille.

Työnantajan on helppo määrittellä rajoitteet

Hämeen ammattikorkeakoulun työelämätahtumassa maaliskuussa 2020 kerätyn suppean, mutta monialaisen haastatteluaineiston perusteella voidaan muodostaa käsitystä työnantajien suhtautumisesta tukea tarvitsevien ammattikorkeakouluopiskelijoiden työllistymiseen. Haastateltuja työnantajatahoja on 10, ja ne edustavat joko sosiaali- ja terveysalaa, tekniikkaa tai liiketalouden alaa.

Vaikka työnantajat ilmaisevat olevansa avoimia sille, että työyhteisössä on erilaisia ihmisiä, he kykenevät varsin helposti määrittämään työntekijän rajoitteet, jotka voivat hankaloittaa työskentelyä heidän organisaatiossaan. Erityisesti sosiaali- ja terveysalan työnantajat nostavat esille työn fyysisen raskauden työllistymisen esteenä.

Myös liikkumisen esteet, näkö- ja kuulovamma ja mielenterveyteen liittyvät ongelmat mainitaan sotealan tehtävissä työllistymistä hankaloittavina tekijöinä. Toisaalta todetaan myös, että tulevaisuus muuttaa työnteon muotoja ja esim. virtuaalisairaanhoitaja voi työskennellä pyörätuolissa istuen.

Tekniikan ja liiketalouden työnantajat määrittelevät vähemmän työllistymistä rajaavia tekijöitä. Myyntityöstä todetaan, että puheen tuottamisessa ei saa olla hankaluuksia, mutta esim. oppimisvaikeudet eivät ole este työllistymiselle. Tekniikan alan työtehtäviä kuvataan liikkumista vaativiksi ja fyysisesti rasittaviksi, mutta työnantajat toteavat työyhteisöissä olevan henkilöitä, joilla on häiriöitä puheen tuottamisessa tai tarkkaavaisuudessa eivätkä nämä ominaisuudet haittaa työskentelyä.

Työelämä tarvitsee tietoa

Kysyttäessä odotuksista ammattikorkeakoulujen uraohjauks- tai työelämätoimintojen suhteen työnantajat korostavat, että tarpeet ovat opiskelija- ja tilannekohtaisia.

Tästä johtuen ei ole helppoa määritellä yleistasoisia odotuksia ammattikorkeakoulujen kanssa tehtävälle yhteistyölle muuten kuin tiedon saamisen osalta. Tärkeää on saada tietoa ajoissa ja riittävästi opiskelijan mahdollisista tuen tarpeista ja työtä rajoittavista tekijöistä. Työnantajat toteavat, että tukea on mahdollista saada myös työelämässä, kunhan siihen osataan varautua. Eräs työnantajista totesikin, että kaikille sairaanhoitajille löytyy työtehtäviä, kunhan mahdolliset rajoitteet kyetään huomioimaan ajoissa. Yleisempänä tiedontarpeena nostettiin esille oppimisvaikeudet ja niistä työnantajat toivovatkin tietoa oppilaitostoimijoilta.

Osana työympäristöä vai urapolkua?

Humanistisen ammattikorkeakoulun viittomakielen tulkauksen opiskelijat osallistuivat hankkeessa työpajaan, jossa pohdittiin palvelumuotoiluajatteluun pohjautuen urasuunnittelun sisällymistä omiin opintoihin. Opiskelijat toteavat, että jo ensimmäisenä opiskeluvuonna alkaa muodostua käsitys siitä, mitä tulkkaus työnä on, missä sitä tehdään jne. Opiskelijoiden mukaan työtä käsitellään opinnoissa ikään kuin työympäristöasiana eikä oman uran rakentamista oteta juurikaan opinnoissa esille. Opiskelijat toteavat, että harjoittelu ja verkostoitumistapahtumat työelämän kanssa ovat tärkeitä. Tapahtumien merkitys korostuu opintojen etenemisen myötä: vasta kolmannella kerralla eli kolmantena opiskeluvuonna eräs osallistujista koki saaneensa vuotuisesta tapahtumasta itselleen hyötyä rohkaistuttuaan verkostoitumaan.

Ammattikorkeakouluopintojen alkuvaihetta opiskelijat kuvaavat siten, että heidän odotetaan tietävän tulevasta työstä ja työllistymisestä paljon enemmän kuin he to-

dellisuudessa tietävät. Odotukset heidän osaamiseensa ovat suuret. He toteavatkin, että jo hyvin alkuvaiheessa opintoja olisi tärkeää kuulla äskettäin valmistuneiden erilaisia uratarinoita ja näkemyksiä siitä, mitä alalla juuri nyt tapahtuu. Uratarinoiden ja kokemusperäisen tiedon pohjalta olisi luontevaa muodostaa pohjaa oman urapolun rakentamiselle. Verkostoitumistapahtumiin liittyen eräs opiskelija vinkkasi, että olisi hyödyllistä, jos tapahtumaan kytkettäisiin työkalu tai tehtävä, jolla ottaa tapahtumasta laajempi hyöty irti. Tämä avaa mahdollisuuden alumni-toiminnan dialogiselle luonteelle ja kuvaa opiskelijoiden tarvetta vuoropuheluun oman alan alumnien kanssa.

Vuoropuhelun ja verkostoitumisen välttämättömyys

Tukea tarvitsevien opiskelijoiden ja alumnien työllistyminen on yhteinen asia, jota tulee miettiä kaikissa ammattikorkeakouluopintojen vaiheissa. Tähän tarvitaan työelämän kanssa käytävää vuoropuhelua, jotta voidaan tunnistaa miten eri rajoitteet vaikuttavat työelämässä. Tällä hetkellä aihe on vielä suppean hankeaineiston varassa.

Opiskelijoiden verkostoituminen alumnien ja työelämän kanssa ei ole itsestäänselvyys. Sen tukemisessa ammattikorkeakoululla on keskeinen rooli opettaa verkostoissa toimimista. Kohtaamisen mahdollistaminen nonformaaleissa oppimisympäristöissä on tärkeä osa uravalmennusta. Sen myötä opiskelijoille tärkeät verkostoitumistaidot vahvistuvat, ja mahdollisuuksia yhteisiin oivallisuuksiin avautuu.

Alumnit haluavat olla vuoropuhelussa toistensa kanssa, tavata opiskelijoita ja mentoroida heitä työelämätaidoissa.

Lähteet

AMKista uralle – uraseurantatiedot käyttöön 2020. Viitattu 18.8.2020. <http://uraseurannat.wordpress.tamk.fi/ammattikorkeakoulujen-uraseuranta/amkista-uralle-uraseurantatiedot-kayttoon-hankesivu/>

Humak 2020. Viitattu 18.8.2020. <https://www.humak.fi/uutiset/kutsumme-alumnejamme-mukaan-kehittamaan-alumniverkoston-toimintaa/>

Nieminen, S. 2020. Alumnitoiminta ja uravalmennus osana opiskelijan opintopolkua Humakissa. Viitattu 23.9.2020 <https://projects.tuni.fi/tukea-urapolulle/uutiset/alumni-toiminta-ja-uravalmennus-osana-opiskelijan-opintopolkua-humakissa/>

Paavola, S. 2012. Dialoginen oppiminen. Teoksessa Ilomäki, L. (toim). Laatu e-oppimateriaaleihin. E-oppimateriaalit opetuksessa ja oppimisessa s. 115-120. Oppaat ja käsikirjat 2012:5. Helsinki: Opetushallitus. Viitattu 18.8.2020. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/144415_laatu_e-oppimateriaaleihin_2.pdf